

Verdienmodel met gestapelde duurzaamheidsprestaties

# Drenthe stimuleert duurzame prestaties melkveehouders

**Melkveehouders in de provincie Drenthe zijn in 2025 koplopers op het gebied van duurzaamheid. Dat is de ambitie van het project Duurzame Melkveehouderij Drenthe. Een verdienmodel op basis van gestapelde beloningen moet de bedrijven toekomstbestendig maken.**

Tekst: **Bert Kleiboer**

Zoals natuur en landschap kenmerkend zijn voor Drenthe, zo horen ook boeren bij de provincie. Dat vindt Henk Jumelet, gedeputeerde van onder meer landbouw en natuur. “Het belang van boeren voor de leefbaarheid van het

buitengebied blijft vaak onbenoemd. Agrarische bedrijven zorgen voor reuring in dorpen en buurten”, stelt hij. Verlaten dorpjes met dichtgetimmerde huizen op het platteland in verschillende Europese landen zijn voor hem een

schrikbeeld. Daarom vindt de bestuurder dat de toekomstbestendigheid van bedrijven voorop moet staan in de transitie van de agrarische sector en niet het inkrimpen van de veestapel. “Niet halveren, maar innoveren” is wat hem betreft de kern van het project Duurzame Melkveehouderij Drenthe. “Ons doel is dat Drentse melkveehouders in 2025 koplopers zijn voor wat betreft duurzaam bodemgebruik, klimaatmaatregelen en het stimuleren van biodiversiteit.”

## Beloning

Duurzame Melkveehouderij Drenthe stimuleert individuele melkveehouders om concrete maatregelen te nemen. De deelnemers hebben met ondersteuning vanuit het project een bedrijfsspecifiek duurzaamheidsplan gemaakt. Vervolgens ontvangen ze drie jaar een beloning voor het realiseren van doelen, per jaar maximaal € 2.500. Daarnaast krijgen ze € 1.500 financiële ondersteuning voor advies, voorlichting en scholing. De prestaties worden gekwantificeerd in kritieke prestatie-indicatoren (kpi's op vijf thema's: fosfaat, stikstof, ammoniak, weidegang en klimaat (CO<sub>2</sub>)). Deze raken verschillende opgaven, zoals water, bodem, klimaat en stikstof.

Met deze systematiek bepalen boeren zelf hoe ze hun bedrijf verduurzamen. Jumelet: “Middelvoorschriften zijn



Gedeputeerde Henk Jumelet op bezoek op het bedrijf van gebiedscontactpersoon Geertje Enting. (Foto: Jan Aminga)

gedoemd te mislukken. Dat zag je eerder dit jaar met de voermaatregel. Wat wij willen bereiken is dat boeren vanuit hun eigen vakmanschap aan de slag gaan en dat we laten zien hoe je dat kunt waarden. Het project slaat aan. Met 230 deelnemers doet bijna een kwart van de ongeveer 1.000 melkveehouders in de provincie mee.

### Vraagbaak

Duurzame Melkveehouderij Drenthe begon met een externe consultant als aanjager. Sinds dit najaar kunnen de deelnemers gebruikmaken van 'gebiedscontactpersonen': collega-melkveeouders die al enige ervaring hebben met verduurzaming.

Geertje Enting is een van hen. Zij heeft samen met haar man Albert Jan Knijp een gemengd bedrijf met melkvee en akkerbouw in Anderen. Als gebiedscontactpersoon is zij beschikbaar als vraagbaak en klankbord voor de deelnemers. "De meeste melkveeouders willen veel en ze kunnen ook veel, maar de marges zijn ontzettend krap. Dat maakt het op dit moment heel ingewikkeld. In de gesprekken aan de keukentafel kunnen we als boeren onder elkaar alles op tafel leggen en dingen aan elkaar knopen. Het gaat niet alleen om de investeringsruimte, je hebt ook ruimte in je hoofd nodig om een beslissing te nemen."

"Iedereen moet een keuze maken die past bij zijn of haar eigen bedrijfssituatie", vindt zij. "Soms biedt techniek een goede oplossing, in een andere situatie kun je met samenwerken veel bereiken en soms kun je ook de veerkracht van de natuur benutten."

### Gebiedsgericht aanpak

Zowel de gedeputeerde als de ondernemer benadrukt de kracht van de regionale, gebiedsgerichte aanpak. Verduurzaming van de melkveehouderij vraagt in Drenthe nu eenmaal om een andere invulling dan in – pakweg – Zuid-Holland.

Gebiedscontactpersoon Enting noemt als voorbeeld het graslandgebruik. Blijvend grasland geldt als het meest duurzaam, als dit uitsluitend vanuit de

melkveehouderij wordt bekeken. Maar in Drenthe ligt dat genuanceerder. "Wij hebben hier veel gemengde bedrijven en veehouders en akkerbouwers die samenwerken. Dat is uniek en biedt mogelijkheden voor het gebruik van mest in regionale kringlopen. Bij gemengd grondgebruik wordt grasland vaker gescheurd en gaat mee in de gewasrotatie van akkerbouwbedrijven. Op een geïntegreerd regionaal niveau draagt dit tijdelijke grasland bij aan de vruchtwisseling en dus aan het duurzaam grondgebruik."

### Verdienmodel

Belangrijk aspect van het project is het sturen op kpi's. Het ontwikkelen daarvan is belangrijker dan de vergoeding van € 7.500, stelt Jumelet. "Dat is een mooi bedrag, maar in veel gevallen niet genoeg om de soms forse extra kosten te compenseren. Dat is ook niet de insteek van het project." Het meetbaar maken van geleverde prestaties, biedt kansen voor het verdienmodel op de langere termijn. In dat verdienmodel wordt het melkgeld aangevuld met andere structurele beloningen of besparingen. Voorbeelden zijn vergoedingen voor landschapsbeheer, verlaging van waterschapslasten of zelfs een rentekorting bij de bank. Ook in het Europese landbouwbeleid wordt inkomenssteun naar verwachting sterker gekoppeld aan 'groene' voorwaarden. Jumelet: "Het stapelen van dit soort beloningen gaat op termijn erg interessant worden." Ondernemer Geertje Enting is het daarmee eens. "Als deze beloningen structureel zijn, dan krijg je zicht op continuïteit. Daar kun je als ondernemer op investeren."

De markt blijft de basis, ook in het toekomstbestendige Drentse model.

**'Je hebt ruimte in je hoofd nodig om een beslissing te nemen'**

## Duurzame Melkveehouderij Drenthe

Het project Duurzame Melkveehouderij Drenthe komt voort uit het provinciale programma Toekomstgerichte Landbouw Drenthe. Daarin werkt de provincie samen met maatschappelijke organisaties en landbouworganisaties. Partners zijn LTO Noord, Drents Agrarisch Jongeren Kontakt (DAJK), Natuur en Milieufederatie Drenthe, Het Drentse Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer. De provincie investeert € 5 miljoen in het project. De reikwijdte is groter doordat deelnemers en partners middelen inbrengen. Daarnaast worden andere financieringsmogelijkheden aangesproken, zoals Europese POP3-gelden voor regionale ontwikkeling. Inmiddels wordt met de partners, aangevuld met Agrarisch Natuur Drenthe en Landschapsbeheer Drenthe, gewerkt aan het vervolg: het project 'Agenda boer, burger en biodiversiteit', waarin naast de melkveehouderij ook akkerbouw ook is meegenomen.

De provincie wil richting het bedrijfsleven het signaal afgeven dat verduurzaming niet "een politiek speeltje" is. De industrie heeft een rol in de verwaardiging ervan. Jumelet: "De sector maakt werk van gesloten kringlopen en aandacht voor natuur en landschap. Daar moeten de marketeers toch iets mee kunnen?"

In een exportgerichte sector als de zuivel is dat een uitdaging. Verwacht Jumelet dat de consument in Duitsland of China begaan is met het landschap of de biodiversiteit in Drenthe? "Dat ligt misschien niet direct voor de hand. Maar er is wel internationaal een beweging gaande van consumenten die willen weten waar het vlees of de zuivel op hun bord vandaan komt en die niet snappen dat we in Europa dieren voeren met soja uit Zuid-Amerika. De coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat er nog meer aandacht is voor gezondheid en waardering voor onze directe leefomgeving. Dat kan een momentum zijn voor de industrie. Waar het om gaat: Iedereen wil graag goede en gezonde voeding. Daar zorgen we voor in Nederland en zéker in Drenthe." ■